

rə strateji önəm verdiyini nümayiş etdirir. Macarıstanın dənizə çıxışı olmayan ölkə kimi enerji təhlükəsizliyini təmin etməkdə Azərbaycanın xüsusi rolunu qeyd edən Viktor Orban ölkəmizin Macarıstana təbii qazın etibarlı şəkildə tədarükünü davam etdirəcəyini məmnunluqla vurğulayaraq, bunun yalnız enerji təminatını deyil, eyni zamanda sosial sabitliyi dəstəkləyən amillərdən olduğunu bildirib. Onu da qeyd edək ki, Macarıstan şirkətləri artıq Azərbaycanın əsas iki neft və qaz layihəsində - "Azəri-Çıraq-Günəşli" və "Şahdəniz" yataqlarında pay sahibidirlər. Bu əməkdaşlığın davamı olaraq, gələn ilin əvvəlində növbəti kontraktın imzalanması nəzərdə tutulur. Ümumiyyətlə, Macarıstanın bu investisiyası ölkənin xaricdə yatırdığı ən irihəcmli sərmayələrindən biri hesab olunur ki, bu da iki ölkə arasında münasibətlərin strateji xarakter daşmasını deməyə əsas verir.

Deputat deyib ki, "yaşıl enerji" sahəsində də səmərəli əməkdaşlıq qurulması geniş perspektivlər vəd edir. Məlum olduğu kimi, Azərbaycanın böyükmiqyaslı "yaşıl enerji" gündəliyi var və növbəti beş il ərzində 6 min meqavat gücündə enerji istehsal edilməsi nəzərdə tutu-

Qarşılıqlı etimada və dostluğa söykənən münasibət

Azərbaycan çoxəsrlik zəngin tarixə malik, Avropanın mərkəzində yerləşən, prinsipial və müstəqil siyasət yürüdən, etibarlı strateji tərəfdaş olan Macarıstanla münasibətlərin inkişafına xüsusi önəm verir. İki dövlət arasında diplomatik əlaqələrin qurulmasından keçən 30 ildən çox dövr ərzində münasibətlər qarşılıqlı maraq əsasında bir çox sahəni əhatə edən sabit inkişaf yolu keçib.

Milli Məclisin deputatı Zaur Şükürov "Azərbaycan" qəzetinə açıqlamasında bildirib ki, BMT-nin Nizamnaməsinin 51-ci maddəsinə uyğun olaraq, beynəlxalq hüquq çərçivəsində 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsi və 2023-cü ildə bir neçə saat sürən antiterror tədbirləri nəticəsində torpaqlarımız işğaldan azad edildikdən sonra Macarıstanın beynəlxalq hüququn hamılıqla qəbul edilmiş prinsipləri əsasında ölkəmizin ərazi bütövlüyünə davamlı olaraq dəstək nümayiş etdirməsi vacib məqamlardan biri kimi münasibətlərimizin inkişafında müsbət rol oynayıb: "Xüsusilə Prezident İlham Əliyevlə Macarıstanın Baş naziri Viktor Orban arasında qarşılıqlı hörmət və etimada əsaslanan və uzun illərdir davam edən dostluq münasibətləri, davamlı əsasda həyata keçirilən ali və yüksək-səviyyəli rəsmi və işgüzar səfərlər əlaqələrin dərinləşməsində vacib əhəmiyyət kəsb edir. 2014-cü ildə Strateji Tərəfdaşlığa dair Birgə Bəyannamənin və 2023-cü ilin yanvarında Genişləndirilmiş Strateji Tərəfdaşlığa dair Birgə Bəyannamənin imzalanması ilə ikitərəfli münasibətlər daha da güclənərək yeni mərhələyə qədəm qoyub. Bu bəyannamələr iki ölkə arasında istər ikitərəfli, istərsə də regional və beynəlxalq məsələlərlə əlaqədar əməkdaşlığın genişləndirilməsini nəzərdə tutan vacib çərçivə sənədləridir. İkitərəfli əməkdaşlığın möhkəmlənməsi istiqamətində mühüm addımlardan biri də Azərbaycan-Macarıstan strateji dialoq formatıdır. Bu format çərçivəsində ilk iclas 2023-cü ilin sentyabrında Budapeştdə, ikinci iclas isə 2024-cü ilin iyununda Bakıda baş tutub".

Deputat qeyd edib ki, həmçinin parlamentlərarası əlaqələr də uğurla inkişaf edir. Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Macarıstanda 2021-ci ildə rəsmi, 2023-cü ildə isə işgüzar səfərlərdə olub. Azərbaycan-Macarıstan parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupu və Macarıstan-Azərbaycan parlamentlərarası dostluq qrupunun üzvlərinin qarşılıqlı səfərləri həyata keçirilir və beynəlxalq parlament təşkilatları çərçivəsində sıx əməkdaşlıq mövcuddur. 2023-cü ildə imzalanmış Genişləndirilmiş Strateji Tərəfdaşlığa dair Birgə Bəyannamədə tərəflərin qarşılıqlı hörmət, suverenlik və bərabərlik prinsiplərinə əsaslanan uzunmüddətli əməkdaşlığa sadıqlıq bəyan edilərək, tərəfdaşlığın təməl prinsipləri kimi yüksək-səviyyəli siyasi dialoqların, çöxtərəfli formatlarda qarşılıqlı dəstək

və faydalı əməkdaşlığın əhəmiyyəti önə çəkilib. Eyni zamanda enerji təhlükəsizliyi və enerjinin şaxələndirilməsi sahəsində ortaq maraqlar vurğulanaraq, "Cənub qaz dəhlizi" layihəsinin əhəmiyyəti qeyd olunub. Həmçinin sənəddə tərəflər strateji dialoqu davam etdirməyi, ticarət, investisiya, nəqliyyat, təhsil və humanitar sahələrdə əməkdaşlığı genişləndirməyi bəyan ediblər.

Z.Şükürov xatırladıb ki, Prezident İlham Əliyevin cari ilin 20-21 may tarixlərində Macarıstana növbəti işgüzar səfəri yeni dünya nizamının formalaşdığı indiki dövrdə iki ölkə arasında strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin gündəliyində olan qarşılıqlı maraq kəsb edən məsələlərin nəzərdən keçirilməsi baxımından əhəmiyyətli siyasi hadisədir: "Səfər zamanı istər ikitərəfli əsasda, istərsə də Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) dövlət başçılarından Macarıstanın evsahibliyi etdiyi qeyri-rəsmi Zirvə görüşü çərçivəsində faydalı görüşlər və müzakirələr baş tutub. Macarıstanın Baş naziri Viktor Orbanla keçirilən təkbətək və geniş tərkibdə görüşlərdən sonra liderlərin verdikləri bəyanatlar Azərbaycan-Macarıstan münasibətlərinin çoxşaxəli və davamlı inkişaf etdiyini bir daha təsdiqlədi. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və Macarıstanın Baş naziri Viktor Orbanın öz dövlətlərinin maraqlarını daim yüksək tutaraq, prinsipial, müstəqil siyasət yürütmələri iki ölkə arasında münasibətləri uzlaşan və proqnozlaşdırıla bilən edir. Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi: "Macarıstan müstəqil siyasət aparan nadir ölkələrdən biridir. Xüsusilə Avropa İttifaqı çərçivəsində müstəqil siyasət aparmaq kifayət qədər çətindir. Çünki bir çox qaydalar, oturmuş prinsiplər var və Avropa İttifaqının vahid xarici siyasəti təbii olaraq prinsiplərdən biridir. Buna baxmayaraq, dostum Viktor Orban həmişə Macarıstanın dövlət və milli maraqlarını hər şeydən üstün tutub".

Deputat xatırladıb ki, Macarıstanın Baş naziri ölkəmizin liderini "köhnə və səmimi dost" adlandıraraq bildirib ki, Azərbaycan uzun illər ərzində Macarıstanın enerji və diplomatiya da daxil olmaqla müxtəlif sahələrdə qarşılaşdığı çətinliklərdə hər zaman etibarlı tərəfdaşı olub. Bu səfər çərçivəsində tarixdə ilk dəfə olaraq Türk Dövlətləri Təşkilatının Zirvə görüşünün Macarıstanda keçirilməsi də xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Macarıstan təşkilatda müşahidəçi statusuna malik olsa da, bu tədbirə evsahibliyi etməsi onun türk dünyası ilə əlaqələ-

lur. "Bu kontekstdə Azərbaycan, Macarıstan, Rumıniya və Gürcüstan hökumətlərinin "yaşıl enerji" sahəsində imzalandıqları strateji tərəfdaşlıq sazişi xüsusilə diqqət çəkir. Qara dənizdən keçəcək sualtı elektrik enerjisi xəttinin çəkilməsi Avropa ilə Azərbaycan arasında enerji ötürülməsini artıracaq və bərpaolunan enerji resurslarının istifadəsini təşviq edəcək. Bu layihələr Avropanın enerji təhlükəsizliyinin şaxələndirilməsində əhəmiyyətli bir addım olacaq. Enerji sahəsindəki bu yeni əməkdaşlıq Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə daha yaxın əlaqələr qurmasına və global enerji təhlükəsizliyinə olan töhfəsini artırmasına imkan yaradacaq. Bu, yalnız iqtisadi deyil, həm də geostrateji baxımdan önəmli layihələr olmaqla Avropanın enerji bazarını daha müxtəlif və dayanıqlı etmək məqsədi daşıyır", - deyərək əlavə edib.

Z.Şükürov bildirib ki, işğaldan azad edilmiş Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bərpası prosesində Türk Dövlətləri Təşkilatının üzv dövlətləri ilə yanaşı, Macarıstanın da iştirak etməsi xüsusilə təqdirəlayiq haldır. Bu xüsusda Macarıstan da iqtisadi və texnoloji potensialı ilə Qarabağın bərpasında mühüm tərəfdaş ola bilər. Bu ölkənin "KESZ" şirkətlər qrupu Cəbrayıl rayonunun Soltanlı kəndinin yenidən qurulmasını həyata keçirir. Macarıstan hökumətinin vəsaiti hesabına Soltanlı kəndində məktəbəqədər və ümumi təhsil müəssisələri üçün binalar inşa ediləcək. Bakıda keçirilən Azərbaycan Beynəlxalq "Qarabağın Bərpa, Yenidənqurma və İnkişafı" - "Rebuild Karabakh" sərgilərində ənənəvi olaraq Macarıstan şirkətləri fəal iştirak edirlər. Beləliklə, Budapeştdə baş tutan yüksək-səviyyəli müzakirələr bir daha sübut etdi ki, Azərbaycan-Macarıstan münasibətləri yalnız enerji və iqtisadi əməkdaşlıqla məhdudlaşmır. Bu tərəfdaşlıq daha geniş regional miqyasda geosiyasi sabitliyin təmin olunmasına, beynəlxalq hüquqa əsaslanan siyasətə və ortaq strateji maraqların qorunmasına xidmət edən nümunəvi əməkdaşlıq modelidir. Ölkələrimiz arasında formalaşan bu münasibətlər qarşılıqlı etimada, dəqiq nəticələrə söykənir. Bu isə öz növbəsində əlaqələrin yaxın gələcəkdə daha da genişləndiriləcəyini deməyə əsas verir.

Deputat vurğulayıb ki, bu görüşlər yalnız ikitərəfli münasibətlərin deyil, eyni zamanda Türk Dövlətləri Təşkilatının, ümumilikdə türkdilli ölkələrin birlik və əməkdaşlıq platformasının daha da güclənməsi istiqamətində mühüm mərhələdir. Qarabağın bərpası prosesində türk dövlətlərinin sərmayə, texnologiya və təcrübə baxımından iştirak etməsi bu bölgənin dayanıqlı inkişafını təmin etməklə yanaşı, türk dünyası üçün strateji birliyin real nəticələr verdiyini də nümayiş etdirir.

Ə.QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"